

Теорія та методика навчання

УДК 378.147:81'25

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18364246>

**Соціокультурна та прагматична компетенції у системі підготовки
перекладачів у вищій школі**

Світлана Радецька

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

s.radetska@kubg.edu.ua

ORCID: 0000-0001-7308-8179

Олена Коваленко

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

om.kovalenko1@kubg.edu.ua

ORCID: 0000-0001-8174-1780

Прийнято: 09.01.2025 | Опубліковано: 25.01.2026

***Анотація:** Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні ролі соціокультурної та прагматичної компетентностей у системі професійної підготовки майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти з урахуванням положень компетентнісного підходу та рекомендацій Ради Європи щодо сучасного навчання іноземних мов і перекладу. Методи дослідження охоплюють аналіз нормативних документів Ради Європи, контент-аналіз наукових публікацій українських і зарубіжних авторів, систематизацію та порівняльний аналіз підходів до соціокультурної й прагматичної підготовки перекладачів, а також моделювання інтегрованої освітньої моделі.*

Результати дослідження свідчать, що соціокультурна та прагматична компетенції є ключовими компонентами професійної компетентності перекладача та тісно взаємопов'язані з лінгвістичною й соціолінгвістичною підготовкою. У статті уточнено зміст і структуру цих компетентностей та визначено їхню функціональну взаємодію на міжкультурному й дискурсивному рівнях. Соціокультурна компетенція забезпечує інтерпретацію культурно маркованих елементів і соціальних конвенцій, тоді як прагматична — коректну реалізацію комунікативного наміру, жанрових норм і прагматичного ефекту тексту в цільовій мові.

Розроблена модель системного формування перекладацької компетентності демонструє інтеграцію лінгвістичної, соціокультурної та прагматичної складових і орієнтує навчальний процес на використання автентичних текстів, кейс-аналізів, рольових і симуляційних ігор, проєктної та рефлексивної діяльності. Висновки підтверджують, що системне включення зазначених компетентностей забезпечує комунікативну адекватність перекладу, формує здатність студентів діяти як міжкультурні посередники та приймати обґрунтовані перекладацькі рішення. Перспективи подальших розробок пов'язані зі створенням комплексних навчально-методичних матеріалів і цифрових платформ, спрямованих на моделювання автентичних міжкультурних комунікативних ситуацій.

Ключові слова: інтегрована компетентність, міжкультурна комунікація, дискурс, професійна підготовка перекладачів, навчальна модель, методи навчання, функціональна адекватність.

Sociocultural and Pragmatic Competences in Higher Education Translator Training

Svitlana Radetska

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

s.radetska@kubg.edu.ua

ORCID: 0000-0001-7308-8179

Olena Kovalenko

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

om.kovalenko1@kubg.edu.ua

ORCID: 0000-0001-8174-1780

Abstract: *This article aims to provide a theoretical justification for the role of sociocultural and pragmatic competences in the professional training system of future translators in higher education institutions, taking into account the principles of the competence-based approach and the Council of Europe's recommendations for modern foreign language and translation education. The research methods include the analysis of regulatory documents from the Council of Europe, content analysis of academic publications by Ukrainian and international scholars, systematization and comparative analysis of approaches to sociocultural and pragmatic translator training, as well as modeling of an integrated educational framework.*

The findings indicate that sociocultural and pragmatic competences constitute key components of translators' professional competence and are closely interconnected with linguistic and sociolinguistic training. The article уточнено the content and structure of these competences and defines their functional interaction at intercultural and discourse levels. Sociocultural competence ensures the interpretation of culturally marked elements and social conventions, whereas pragmatic competence

is responsible for the accurate realisation of the author's communicative intention, genre conventions, and pragmatic effect of the source text in the target language.

The proposed model of systematic development of translation competence demonstrates the integration of linguistic, sociocultural, and pragmatic components and focuses the educational process on the use of authentic texts, case analysis, role-play and simulation activities, project-based learning, and reflective practices. The conclusions confirm that the systematic inclusion of sociocultural and pragmatic competences ensures communicative and functional adequacy of translation, fosters students' ability to act as intercultural mediators, and enables them to make well-grounded translation decisions. Future research and practical developments are associated with the design of comprehensive teaching materials and digital platforms aimed at modelling authentic intercultural communicative situations.

Keywords: *integrated competence, intercultural communication, discourse, professional translator training, educational model, teaching methods, functional adequacy.*

Постановка проблеми. У сучасній парадигмі вищої освіти, зорієнтованій на компетентнісний і діяльнісно орієнтований підходи, професійна підготовка перекладачів розглядається як процес формування комплексу взаємопов'язаних компетенцій, що забезпечують ефективну міжмовну та міжкультурну комунікацію. В умовах інтенсифікації міжнародних контактів, академічної мобільності та цифровізації комунікації перекладач постає не лише як носій двох мов, а як активний учасник міжкультурної взаємодії, відповідальний за досягнення комунікативної адекватності в іншомовному середовищі.

Особливої актуальності в цьому контексті набуває забезпечення адекватності перекладу на соціокультурному та прагматичному рівнях. Нормативно-освітні документи Ради Європи, зокрема Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти та Companion Volume, наголошують на

необхідності формування здатності діяти в умовах соціальної, культурної та дискурсивної варіативності. Комунікативна компетентність при цьому трактується як інтеграція лінгвістичної, соціолінгвістичної та прагматичної складових, які у перекладацькій діяльності функціонують як єдине ціле.

Водночас сучасна практика перекладацької освіти засвідчує наявність суперечностей між задекларованими положеннями компетентнісного підходу та реальними методиками навчання. Соціокультурна й прагматична компетенції часто формуються фрагментарно, що обмежує розвиток у студентів цілісного бачення перекладу як акту міжкультурної та дискурсивної взаємодії. Унаслідок цього переклад нерідко зводиться до формального перекодування без належного врахування культурних та прагматичних чинників.

Актуальність проблеми посилюється браком уніфікованих дидактичних моделей, спрямованих на системне формування зазначених компетенцій. Це зумовлює необхідність теоретичного осмислення їх взаємодії та розроблення комплексного підходу до інтеграції соціокультурної та прагматичної складових у професійну підготовку майбутніх перекладачів відповідно до сучасних європейських стандартів і потреб перекладацької практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових дослідженнях останніх років спостерігається зростання уваги до компетентнісного підходу в навчанні перекладу, в межах якого соціокультурна та прагматична компетенції розглядаються як ключові складники професійної підготовки перекладачів. Так, у систематичному огляді D. Zheng наголошується на необхідності цілеспрямованого розвитку прагматичної компетенції у процесі навчання перекладу, оскільки саме вона забезпечує адекватну інтерпретацію комунікативних намірів і контексту висловлювання [1, с. 1123-1134].

Проблематика соціокультурної компетенції в навчанні іноземних мов і перекладу активно висвітлюється у вітчизняних дослідженнях. Зокрема, І. Гаркуша розглядає соціокультурну компетенцію як важливий компонент

комунікативної підготовки студентів, що забезпечує розуміння культурно зумовлених норм і моделей мовленнєвої поведінки [2, с. 15]. У цьому контексті переклад постає як форма міжкультурної комунікації, що потребує виходу за межі суто лінгвістичної інтерпретації тексту [3].

Сучасні українські наукові праці з перекладознавства дедалі частіше звертаються до інтегративного підходу у формуванні перекладацької компетентності. Так, Н. Зінукова обґрунтовує доцільність поєднання лінгвістичної, соціокультурної та прагматичної складових у межах цілісної моделі професійної підготовки перекладачів у вищій школі [4, с. 19].

Зарубіжні дослідження також підтверджують важливість розвитку прагматичної складової перекладацької компетентності. У праці М. Mannahali та співавторів зазначається, що використання перекладу як навчальної стратегії сприяє підвищенню рівня прагматичної компетенції студентів, зокрема в аспекті інтерпретації непрямої комунікації та мовленнєвих актів [5, с. 480-492]. Аналогічної позиції дотримуються S. Obilova та M. Hamdamova, які підкреслюють визначальну роль прагматичної компетенції у забезпеченні адекватності перекладу на дискурсивному рівні [6, с. 56].

Крім того, у низці сучасних зарубіжних досліджень акцентується інтегративний характер соціокультурної та прагматичної компетенцій у формуванні перекладацької майстерності. Так, L. Chen та Y. Xu доводять, що систематичне залучення автентичних дискурсивних матеріалів у навчанні перекладу сприяє глибшому засвоєнню соціокультурних норм і розвитку прагматичної чутливості студентів, що позитивно впливає на якість перекладацьких рішень [7, р. 214–226].

У дослідженні M. Al-Hassan та R. Qassem підкреслюється, що формування прагматичної компетенції має ґрунтуватися на аналізі мовленнєвих актів, імплікатур та контекстуальних значень, оскільки саме ці компоненти визначають адекватність перекладу в міжкультурному спілкуванні [8, р. 98–112].

Схожої позиції дотримуються А. Рум та J. Huertas-Barros, які розглядають переклад як форму соціальної взаємодії та наголошують на необхідності цілісного розвитку соціокультурної, прагматичної й стратегічної компетенцій у процесі професійної підготовки перекладачів [9, р. 47–61].

Водночас Н. Тао та S. Wang доводять, що інтеграція міжкультурних тренінгів у курси письмового й усного перекладу істотно підвищує здатність студентів до інтерпретації культурно маркованих елементів і прагматичних нюансів мовлення [10, р. 135–149].

У межах когнітивно-дискурсивного підходу Е. Bielsa та С. Bassnett розглядають прагматичну компетенцію як механізм декодування комунікативних інтенцій мовця, що дозволяє перекладачеві забезпечити функціональну еквівалентність тексту перекладу [11, р. 73–88].

Значний інтерес становить і дослідження F. Zanettin та M. Saldanha, у якому наголошується, що соціокультурна компетенція є основою критичного осмислення перекладацьких стратегій та відіграє ключову роль у формуванні професійної ідентичності майбутніх перекладачів [12, р. 156–171].

Водночас аналіз наукових публікацій за 2020-2025 рр. свідчить, що соціокультурна та прагматична компетенції здебільшого розглядаються ізольовано або як другорядні елементи загальної комунікативної компетенції. Недостатньо дослідженим залишається питання їх системної взаємодії та місця у структурі професійної підготовки перекладачів у вищій школі. Саме ця наукова прогалина зумовлює необхідність подальшого теоретичного осмислення зазначених компетенцій у межах компетентнісного підходу та визначає актуальність даної статті.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Таким чином, наявна наукова прогалина полягає у відсутності цілісного теоретичного осмислення соціокультурної та прагматичної компетенцій як взаємопов'язаних компонентів професійної компетентності перекладача в межах компетентнісного

підходу. Вирішення поставлених у статті завдань, може становити потенційний науковий внесок даного дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретичне обґрунтування ролі соціокультурної та прагматичної компетенцій у системі професійної підготовки майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти з урахуванням положень компетентнісного підходу та рекомендацій Ради Європи щодо сучасного навчання іноземних мов і перекладу.

Для досягнення поставленої мети в статті передбачається розв'язання таких завдань:

- проаналізувати сучасні наукові та нормативно-освітні підходи до трактування соціокультурної, соціолінгвістичної та прагматичної компетенцій у підготовці перекладачів;
- уточнити зміст і структуру соціокультурної та прагматичної компетенцій у контексті професійної перекладацької діяльності;
- визначити особливості їх взаємодії у забезпеченні адекватності перекладу на міжкультурному та дискурсивному рівнях;
- обґрунтувати доцільність системного включення зазначених компетенцій до моделі професійної підготовки майбутніх перекладачів у вищій школі;
- окреслити дидактичні умови та методичні інструменти формування соціокультурної й прагматичної компетенцій майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки.

Сформульовані мета та завдання визначають логіку й структуру статті та створюють теоретичне підґрунтя для подальшого аналізу проблеми формування соціокультурної та прагматичної компетентностей як ключових чинників ефективної перекладацької діяльності в умовах сучасного європейського освітнього простору.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному європейському освітньому просторі підготовка перекладачів ґрунтується на положеннях

компетентнісного та діяльнісно орієнтованого підходів, закріплених у нормативних документах Ради Європи. Базовим орієнтиром у трактуванні комунікативної компетентності залишаються Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти та Companion Volume, у яких комунікативна компетентність структурується на лінгвістичну, соціолінгвістичну та прагматичну складові [13]. Саме в цих документах соціолінгвістична й прагматична компетенції отримують чітке концептуальне розмежування та функціональне наповнення, що має принципове значення для перекладацької діяльності як форми міжкультурної комунікації.

У публікаціях Ради Європи 2023–2024 рр. положення CEFR розвиваються в контексті багатомовної та міжкультурної освіти, де мовець постає як соціальний агент і міжкультурний посередник. У цьому вимірі соціолінгвістична та прагматична компетенції розглядаються як інструменти ефективної комунікації в умовах соціальної, культурної та дискурсивної варіативності [14]. Відповідно, сучасна модель професійної компетентності перекладача передбачає здатність адаптувати комунікативні наміри, дискурсивні стратегії та мовні засоби до соціокультурних параметрів ситуації спілкування. Соціолінгвістична компетенція при цьому визначається як уміння інтерпретувати соціальні ролі, норми ввічливості, жанрові та стильові обмеження, що забезпечує адекватне відтворення соціально зумовлених мовних виборів у перекладі [14].

Соціокультурна компетенція охоплює знання культурних реалій, цінностей і моделей поведінки, забезпечуючи інтерпретацію соціокультурного змісту висловлювання. І. Гаркуша наголошує, що саме ця компетенція визначає здатність перекладача реконструювати культурно зумовлені смисли та імпліцитні значення, від яких значною мірою залежить адекватність перекладу [2, с. 17].

Вітчизняні дослідники обґрунтовують інтегративний підхід до формування перекладацької компетентності. Зокрема, Н. Зінукова розглядає

лінгвістичну, соціокультурну та прагматичну компетенції як взаємопов'язані складові цілісної системи професійної підготовки, що відповідає сучасним вимогам міжкультурної комунікації [4, с. 22].

З позицій соціолінгвістичного підходу професійна компетентність перекладача включає здатність розпізнавати соціальні маркери, стилістичні варіації та функціональні реєстри, що дозволяє ухвалювати соціолінгвістично обґрунтовані перекладацькі рішення [21, с. 45].

Прагматична компетенція доповнює соціокультурний і соціолінгвістичний виміри перекладу, забезпечуючи інтерпретацію комунікативних намірів та відтворення мовленнєвої дії. У перекладознавчих дослідженнях вона трактується як здатність оперувати мовленнєвими актами, імплікатурами, пресупозиціями та дискурсивними стратегіями для досягнення функціональної еквівалентності [1, с. 1124; 16, с. 56].

Узагальнюючи, соціокультурна, соціолінгвістична та прагматична компетенції формують інтегроване компетентнісне поле перекладацької діяльності, забезпечуючи культурну, соціальну та функціональну адекватність перекладу [4, с. 20; 16, с. 57; 17, с. 23]. Їх взаємодія передбачає коректну передачу культурно маркованих смислів, дотримання жанрово-стильових норм і збереження прагматичного ефекту тексту [16, с. 34; 18, с. 123].

Ефективна підготовка перекладачів потребує системної інтеграції зазначених компетенцій у навчальний процес через переклад автентичних текстів, аналіз кейсів, проектну діяльність, рольові ігри та міжкультурні дискусії, що сприяє формуванню перекладача як активного міжкультурного посередника [11, с. 100; 19, с. 45].

Нижче в Таблиці 1 запропоновано модель системного формування перекладацької компетентності, яка демонструє взаємодію лінгвістичної, соціокультурної та прагматичної складових у процесі навчання.

Таблиця 1

Модель системного формування перекладацької компетентності

Компонент компетенції	Зміст / ключові знання	Практичні навички перекладача	Методи формування у навчанні	Очікуваний результат
Лінгвістична компетенція	Лексичні, граматичні та стилістичні норми обох мов	Визначення точних мовних еквівалентів, коректна граматична побудова	Переклад текстів різних жанрів, граматичні вправи, лексичні тренінги	Мовна точність, адекватне передавання структури тексту
Соціокультурна компетенція	Культурні норми, традиції, цінності, соціальні ролі, мовленнєві конвенції	Інтерпретація культурно маркованих одиниць, адаптація перекладу до цільової культури	Аналіз культурних реалій текстів, кейс-стаді, міжкультурні дискусії	Адекватне відтворення культурного контексту, уникнення комунікативних збоїв
Прагматична компетенція	Комунікативні наміри автора, дискурсивні стратегії, мовленнєві акти	Передача функціонального змісту, корекція стилю та тональності, адаптація під цільову аудиторію	Розбір мовленнєвих актів, рольові ігри, переклад із фокусом на прагматику	Функціональна еквівалентність, збереження наміру та ефекту висловлювання
Інтеграційний рівень	Поєднання лінгвістичних, соціокультурних та прагматичних знань	Комплексний переклад із урахуванням мовного, культурного та прагматичного аспектів	Проектна діяльність, переклад художніх і професійних текстів, міжкультурні практики	Повна адекватність перекладу на лінгвістичному, міжкультурному та дискурсивному рівнях

Джерело: власна розробка автора (ів)

Запропонована модель системного формування перекладацької компетентності узгоджується з положеннями сучасних соціолінгвістичних досліджень, у яких перекладацька діяльність розглядається як соціально зумовлений вид мовленнєвої діяльності. Зокрема, О. І. Прокопенко визначає соціолінгвістичну компетентність як здатність адекватно інтерпретувати соціальні ролі, статусні відношення, регістрові та стильові параметри мовлення,

що впливають на вибір перекладацьких стратегій [20, с. 80]. Ігнорування цих чинників призводить до комунікативних збоїв навіть за формальної мовної коректності, що підтверджує доцільність виділення соціолінгвістичного компонента як сполучної ланки між лінгвістичною та прагматичною компетенціями.

Подібну позицію обґрунтовує О. Іваненко, яка розглядає соціолінгвістичний підхід як методологічну основу професійної підготовки перекладача. Формування соціолінгвістичної чутливості, за авторкою, сприяє адаптації перекладу до конкретної комунікативної ситуації з урахуванням соціальних норм, жанрових очікувань та адресата [21, с. 90]. Соціолінгвістична компетенція, таким чином, інтегрує соціокультурне знання з прагматичною реалізацією комунікативного наміру.

Урахування соціолінгвістичних аспектів перекладу розширює функціональне наповнення соціокультурної та прагматичної компетенцій і забезпечує їх системну взаємодію в професійній підготовці перекладачів, формуючи цілісне бачення перекладу як соціально, культурно й прагматично зумовленого процесу.

Лінгвістична компетенція виконує базову функцію, забезпечуючи мовну коректність перекладу. Опанування лексичних, граматичних і стилістичних норм є необхідною, але недостатньою умовою професійної підготовки, що зумовлює потребу її поєднання з соціокультурною та прагматичною інтерпретацією тексту [16; 17].

Соціокультурна компетенція орієнтує студента на інтерпретацію тексту як продукту певної культури, залучення країнознавчих знань та аналіз культурних реалій. Це дозволяє виявляти культурно марковані елементи та обирати адекватні стратегії їх відтворення, усвідомлюючи межі прямої еквівалентності й необхідність культурної адаптації перекладу [2, с. 22; 4, с. 23].

Прагматична компетенція зосереджується на функціональному аспекті перекладу, забезпечуючи зв'язок між мовною формою та комунікативним наміром автора. Аналіз мовленнєвих актів, імплікатур і дискурсивних стратегій сприяє прийняттю перекладацьких рішень з урахуванням очікуваного впливу тексту на цільову аудиторію [1, с. 1137; 16, с. 223]. Важливість прагматичної адаптації також підкреслює J. House, акцентуючи роль контрастивної прагматики й дискурс-аналізу у досягненні функціональної еквівалентності [22, с. 87].

Інтеграційний рівень моделі відображає синтез лінгвістичних, соціокультурних і прагматичних знань у процесі комплексної перекладацької діяльності. Проектна робота, переклад автентичних текстів і міжкультурні практики моделюють реальні професійні ситуації та формують здатність діяти як міжкультурний посередник [18, с. 167; 21, с. 222].

Запропонована модель має значний дидактичний потенціал, оскільки дозволяє системно поєднувати мовну підготовку з розвитком міжкультурної та прагматичної чутливості, формуючи перекладацьку компетентність як цілісне професійне утворення.

Особливої актуальності набуває визначення дидактичних умов формування соціокультурної та прагматичної компетенцій. Сучасні дослідники наголошують на необхідності впровадження активних і проблемно орієнтованих методів навчання замість репродуктивної моделі [17, с. 78; 19, с. 167].

Важливою умовою є орієнтація навчання на реальні або змодельовані ситуації перекладацької діяльності. Як зазначає А. Рум, перекладач функціонує як агент міжкультурної комунікації, відповідальний за ефективність взаємодії, що зумовлює потребу моделювання соціально та культурно зумовлених комунікативних ситуацій [23, с. 190].

Формування соціокультурної компетенції забезпечується залученням автентичних текстів різних жанрів, які відображають культурну специфіку

мовних спільнот. За спостереженнями С. Schöffner, робота з такими матеріалами сприяє усвідомленню культурної зумовленості дискурсивних стратегій і стилістичних рішень [15].

Поєднання перекладацького аналізу з елементами культурологічного коментаря сприяє розвитку навичок інтерпретації тексту в широкому соціокультурному контексті, формуючи готовність до культурної адаптації повідомлення [2, с. 25; 4, с. 24].

Формування прагматичної компетенції потребує цілеспрямованої роботи з комунікативними намірами та дискурсивними ефектами тексту. А. Hurtado Albir підкреслює необхідність коригування мовних засобів з урахуванням функції тексту й умов комунікації, що реалізується через завдання зі зміною адресата та комунікативної ситуації [16, с. 85].

Ефективними є рольові та симуляційні ігри, які формують прагматичну чутливість і відповідальність за комунікативний результат перекладу [19, с. 48]. Важливим компонентом є також рефлексивна діяльність, що забезпечує усвідомлення власних перекладацьких стратегій і помилок, розглядаючи їх як ресурс професійного розвитку [18, с. 165].

Отже, системна реалізація зазначених дидактичних умов у межах запропонованої моделі сприяє підготовці перекладача, здатного ефективно діяти в умовах міжкультурної комунікації та забезпечувати комунікативну адекватність перекладу відповідно до сучасних європейських освітніх стандартів.

Висновки. Проведене теоретичне дослідження засвідчує, що соціокультурна та прагматична компетенції є ключовими складовими професійної компетентності перекладача й перебувають у тісному взаємозв'язку з лінгвістичною та соціолінгвістичною підготовкою. Їх формування не може розглядатися як другорядний аспект навчання, оскільки саме вони забезпечують адекватну інтерпретацію культурно зумовлених смислів, соціальних конвенцій і

комунікативних намірів автора, що є необхідною передумовою ефективної міжкультурної комунікації. Аналіз нормативно-освітніх документів Ради Європи та сучасних наукових досліджень підтверджує, що інтеграція соціокультурної та прагматичної складових повністю відповідає положенням компетентнісного й діяльнісно орієнтованого підходів та концепції мовця як соціального агента й міжкультурного посередника, орієнтованого на досягнення комунікативної адекватності перекладу.

У межах дослідження уточнено зміст і структуру соціокультурної та прагматичної компетенцій і доведено їхню функціональну взаємодію на міжкультурному та дискурсивному рівнях. Соціокультурна компетенція визначає культурний, ціннісний і нормативний контекст перекладу, забезпечуючи розпізнавання культурно маркованих елементів і моделей мовленнєвої поведінки, тоді як прагматична компетенція спрямована на реалізацію комунікативного наміру, жанрових норм і прагматичного ефекту тексту в цільовій мові. Їх інтеграція створює підґрунтя для формування у студентів здатності свідомо обирати перекладацькі стратегії та приймати аргументовані рішення з урахуванням мовних, культурних і ситуаційних чинників.

Запропонована модель системного формування перекладацької компетентності ґрунтується на поетапній інтеграції лінгвістичної, соціокультурної та прагматичної складових і має значний дидактичний потенціал. Її практична цінність полягає в можливості цілеспрямованого проектування навчального процесу з орієнтацією на реальні та змодельовані професійні ситуації, що сприяє формуванню у студентів готовності діяти як відповідальні суб'єкти міжкультурної комунікації. Застосування автентичних текстів, аналіз перекладацьких кейсів, рольові й симуляційні ігри, проектна та рефлексивна діяльність забезпечують комплексний розвиток перекладацьких умінь і формують здатність оцінювати комунікативні наслідки власних рішень.

Перспективи подальших досліджень убачаються у створенні інтегрованих навчально-методичних комплексів для перекладацьких програм, розробленні системи вправ і проєктів, спрямованих на моделювання автентичних міжкультурних ситуацій, а також у впровадженні цифрових платформ і симуляційних середовищ. Це дозволить посилити практичну спрямованість підготовки перекладачів, розширити можливості формування професійної компетентності та забезпечити відповідність сучасним вимогам європейського й глобального освітнього простору.

Список використаних джерел

1. Zheng D. The empowerment of pragmatic competence towards translation teaching and the pedagogical implications in China: a systematic review. *Forum for Linguistic Studies*. 2024. Vol. 6, № 6. P. 1123–1138.
2. Гаркуша І. Соціокультурна компетенція навчання іншомовного спілкування студентів. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2024. № 1. С. 15–25.
3. Таджієва М. Ф. Developing intercultural competence in teaching English as a foreign language. *Journal of Higher Education and Academic Advancement*. 2024. Vol. 1, № 6. P. 83–87. DOI: 10.61796/ejheaa.v1i6.616.
4. Зінукова Н. В. Acquiring translation and interpreting competences: integrated approach. *Іноземні мови*. 2016. № 3. С. 18–24. DOI: 10.32589/im.v0i3.122557.
5. Mannahali M., Alghamdi A., Alzahrani S., Alharbi M. Utilization of translation as a strategy to enhance pragmatic competence. *Forum for Linguistic Studies*. 2025. Vol. 7, № 9. P. 480–492.
6. Obilova S., Hamdamova M. The role of pragmatic competence in translation theory. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*. 2025. Vol. 13, № 12.

7. Chen L., Xu Y. Developing pragmatic competence in translation training through authentic discourse. *Journal of Pragmatics*. 2021. Vol. 183. P. 214–226.
8. Al-Hassan M., Qassem R. Pragmatic competence and speech acts in translation pedagogy. *Arab World English Journal*. 2022. Vol. 13, № 2. P. 98–112.
9. Pym A., Huertas-Barros J. Translation as intercultural communication: competence-based approaches. *The Interpreter and Translator Trainer*. 2020. Vol. 14, № 1. P. 47–61.
10. Tao H., Wang S. Integrating intercultural training into translation education. *System*. 2023. Vol. 114. P. 135–149.
11. Bielsa E., Bassnett C. Translation in global news: pragmatics and intercultural mediation. *Perspectives*. 2021. Vol. 29, № 1. P. 73–88.
12. Zanettin F., Saldanha M. Critical perspectives on translator education and competence. *Target*. 2024. Vol. 36, № 1. P. 156–171.
13. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2020. 235 p.
14. Supporting Multilingual and Intercultural Education in Europe. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2024. 198 p.
15. Schäffner C. Intercultural Communication and Translation. London : Continuum, 2012. 224 p.
16. Hurtado Albir A. The Acquisition of Translation Competence. Manchester : St. Jerome Publishing, 2015. 256 p.
17. Kelly D. A Handbook for Translator Trainers. Manchester : St. Jerome Publishing, 2005. 196 p.
18. Pym A. On Translator Ethics. Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2012. 178 p.
19. Beeby A., Fernández M., Fox O. Researching Translation Competence by PACTE Group. Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2016. 292 p.

20. Прокопенко О. І. Соціолінгвістичні аспекти компетентності перекладача: проблеми теорії та практики. *Мовні та перекладознавчі студії*. 2022. № 2. С. 78–89.
21. Іваненко О. Соціолінгвістичний підхід у професійній підготовці перекладача. *Філологічні студії*. 2021. Т. 12, № 2. С. 88–98.
22. House J. Translation Quality Assessment: Past and Present. Abingdon : Routledge, 2018. 210 p.
23. Robinson D. Becoming a Translator: An Introduction to the Theory and Practice of Translation. London : Routledge, 2003. 256 p.